

УКРАЇНСЬКА КНИГА

1 9 7 2

UKRAINSKA KNYHA

2nd YEAR

4
1972
October
December

THE UKRAINIAN BOOK
DAS UKRAINISCHE BUCH
LE LIVRE UKRAINIEN

UKRAINIAN BIBLIOGRAPHIC QUARTERLY

Орган Бібліографічної комісії НТШ, Т-ва українських бібліотекарів (ТУБА) і Т-ва українських книголюбів.

З М І С Т

Я. Дзира. Книг преславне друкування	105
Рецензії і огляди:	
Л. Шанковський. Критика сталінізму.....	111
Б. Романенчук. Володимир Олексюк. Томізм, християнська філософія св. Томи з Аквіну. Шикаго, 1970, 206 ст.	113
Д. Чуб. Вартісна наукова праця (Проф. д-р І. Рибчин. Динаміка українського козацтва)	114
І. Пеленська. Праця про Лесю Українку англійською мовою ...	116
Н. Пазуняк. Українська казка англійською мовою	116
Сл. К. Нижанківський у „Теремі”. („Терем”, 4. 1972)	117
О. Керч. Оксана Лятуринська. Ягілка	118
В. Лев. Дон Мануель Тамайо і Бавс. Нова драма.	119
—Грина Книш. Відгуки часу	120
В. Чапленко. Що вичарували Мопассан, Хоткевич і Гжицький?	122
І. М. Н. Правники працюють	123
О. Соколишин. Каталог Київської археологічної комісії, 1369-1899	123
— Я. П. Запаско. Мистецтво книги на Україні в XVI—XVIII ст. ..	124
Роман Верес. Бібліотечні довідники	126
М. Кравчук. Бібліографічна критика. Поляки про Лева Биковського. Українська преса в російських довідниках. Нові періодичні видання	127
Б. Романенчук. Бібліографія художньої літератури	128

Передплата на 1973 рік — \$ 4.00.

Обидва попередні річники — по \$ 4.00 + порто.

Address: U K KYIW PUBLISHING
4800 N. 12th St., Philadelphia, Pa., 19141, USA

Printed by "Homin Ukrainy" Publ. Co. Ltd., 140 Bathurst St., Toronto 133, Ont., Canada.

4
1972
Жовтень
Грудень

Квартальник бібліографії й книгознавства
Редагує колегія: М-р М. Кравчук,
д-р В. Лев, д-р Б. Романенчук (гол. ред.)
Видає видавництво „КИЇВ” у Філядельфії.

Ярослав Дзира

КНИГ ПРЕСЛАВНЕ ДРУКУВАННЯ

(Продовження з 3-го числа)

Власниками перших друкарень були переважно українські братства, які з другої половини XVI ст. особливо активно розгорнули свою діяльність у боротьбі за незалежність і самобутність українського народу, рідної культури, добре розуміючи значення друкованого слова, ширили освіту, піклувалися про друковану книжку, вели боротьбу з супротивниками друкованими засобами. Братства на Україні в XVI ст. існували в містах, містечках, селах при церквах, монастирях. Власниками друкарень були також багаті шляхетські роди, заможні люди, духовенство. Друкарні були не тільки в таких містах, як Львів, Острог, Київ, Чернігів, Луцьк, та ін., а й у західноукраїнських містечках і селах: Дерманська, якою керував Дем'ян Наливайко — брат славнозвісного Северина, Крилоська, Угорецька, Почаївська, Унівська, Чорнянська, Стратинська та ін. Останню 1615 р. купив архімандрит Києво-Печерської лаври Єлисей Плетенецький. Опублікований тут 1617 р. „Часослов” зберігся до наших днів; 1627 р. вийшов у світ „Словник” Пам'я Беринди, 1764 р. — перший підручник з історії „Синопис” та багато інших видань. Лаврське книгодрукування проіснувало до початку XX ст.

Є відомості, що на початку 30 рр. XVI ст. у Печерській лаврі була друкарня, подарована князем Костянтином Острозьким. Про це, справді початкове книгодрукування у Києві, зазначалося ще 1791 р. в описі Лаври, а потім періодично пере-

друкували аж до 1817 р. і повторювали вчені. Однак жодної книжки, яку вона надрукувала, не збереглося, як і з багатьох інших друкарень. За іншою версією, в Києві друкарню заснував 1588 р. Костянтин Острозький-молодший. Про нього тепло відгукнувся його сучасник, той же київський літописець, який відзначив, що Острозький-молодший не тільки Острог, а й усю Україну забезпечив друкованими книжками:

„Року 1608 місяця феверя 13 дня представився благовірний и христолубивий князь Василій (Костянтин) Острозький, воевода київський, котрий насяял руськую землю книгами святими віри православної, міл и друкарню у Острозі и школи філософскії язиком гречеським и латинським и словенським. Котрого тіло положено у Острозі, в церкві святого Богоявлення. Жил на світі літ 82”.

Справді, плідну діяльність Острозької друкарні в час шляхетсько-польської експансії на Україні важко переоцінити. Отже, дуже ймовірний факт, що в Києві була друкарня ще на початку 30 рр. XVI ст., однак це вимагає подальших розшукув і досліджень учених книгознавців, філологів, істориків, філігранологів.

На Україні, як і в усій Європі, наприкінці XVI і в XVII ст. була дуже популярна анонімна друкована література. Чимало таких книжок або окремих сторінок збереглося і до наших днів. Але встановити їхнього автора, час і місце видання не так легко. Анонімна книжка за своєю якістю була гірша за офіційні видання, отже й дешевша, доступніша читачеві. Друкувалися такі книги на гіршому папері, в простих палітурках, з багатьма граматичними помилками, бо коректура не звірялась до кінця, а в анонімних або пересувних друкарнях, які діяли також і на українських землях. Наприклад, з початку XVII ст. відомі мандрівні друкарні Павла Домжива Люткевича Телиці, Кирила-Транквіліона Ставровецького, Спиридона Соболя та інші. Мандрівні, а також багато стаціонарних друкарень не діяли довго через переслідування, бракувало паперу, коштів, фахівців-друкарів.

Середній тираж стародавньої книжки — 2000—3000 примірників. Ще й у XIX ст. українські видання не виходили за межі 500—3000 примірників.

Перші друковані книжки за традицією рукописних не мали позначення часу і місця видання, інколи й автора. А якщо така книжка збереглась в одному примірнику та ще й пошкоджена!? Отож доводиться вивчати друкарські мате-

ріяли, папір, літери, орнамент, мініатюри, фарбу, палітурки, манеру друку, текст книжки і т. п.

Перші друковані книжки мало відрізнялись од рукописних, написаних або, точніше, вималюваних так, як сьогодні виводимо рукою, не з'єднуючи літеру з літерою. Таке письмо називалось „установ”. З різних причин перші друкарі свої видання свідомо підробляли під рукописні. Відомості про автора, час, місце видання пізніше зазначалися не на першій, як сьогодні, а на останній сторінці. Близько 1520 р. в Італії з'являються книжки меншого формату, надруковані шрифтом, що легко читається, т. зв. „антиквою”.

Додаймо ще до цього, що перші друковані книжки не мали заголовків. Вони починалися звертанням автора до читача і закінчувались післямовою. Ще в XVII—XIX ст. ст. зустрічаємо блискучі зразки таких традиційних звертань до „ласкавого чителника” в працях Дилецького, Величка і до „панів субскрибентів” у поемі Т. Шевченка. Часто давня книжка мала дуже довгий заголовок, багатослівні були також заголовки розділів, частин. Згадаймо хоча б такі заголовки до „Слова о полку Ігоревім”, гнівних послань Івана Вишенського, „Робінзона Крузо” Данієля Дефо. В новій українській літературі вірєць такого заголовка маємо в Т. Шевченка „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні моє дружнее посланіє...”

У сучасних виданнях передмову або післямову, як правило, пише вчений, зрідка й сам автор книжки.

У давні часи була традиція часто, щоб врятувати книжку від води чи вогнища інквізиторів, пізніше конфіскації цензури, присвячувати її якомусь вельможі, членам королівської або царської родини. А наприкінці XVIII на початку XIX ст. автор відомої історичної праці „Історії русів”, в якій викладає історію українського народу з найдавніших часів до середини XVIII ст., свій твір свідомо приписав єпископові Георгію Кониському, щоб таким чином допомогти рідному народові збагнути справжню, як на його погляд, історію свого краю. Як бачимо, з чисто патріотичних міркувань він пожертвував своїм авторським правом і славою, уникаючи також покарання й утисків. Його ім'я й досі не можуть розкрити дослідники.

Траплялося, що між написанням книжки та її виходом у світ пролягав великий проміжок часу. Приміром, 1704 р. Ставницький видав „Нове Євангеліє”, поставивши дату 1690 рік і додавши молитву за здоров'я короля Яна III, що помер 1696 р. Найшвидше гинули маленькі видання, які „зачитува-

лись" і викидалися. Великі розкішні, коштовні літургічні книги в дорогій оправі зберігалися довго, але як тільки ставали непридатними, їх також викидали.

Давню книжку оформлювали з художніми оздобами — рослинним і тваринним орнаментом, кольоровими початковими літерами, мініатюрами.

І в XVII ст. на Україні діяли друкарні з латинським шрифтом, з яких виходили твори польською, латинською та іншими мовами. Авторами цих видань часто були й українські письменники, що писали полемічні праці, художні твори, наукові трактати польською мовою, особливо професори Київської колеґії (Петро Могила, Йоанікій Галятовський, Лазар Баранович та ін.), єпископи-уніяти. Приміром, у прикарпатському містечку Добромилі 1614 р. була вперше опублікована, написана латинською мовою, історична хроніка польського історика XV ст. Яна Длугоша. Різні книжки виходили з езуїтських друкарень Перемишля — в минулому видатного українського культурного центру, Ярослава, Калуша.

Протягом XVII ст. у Львові діяла велика друкарня Ставропіґійського братства.

За давньою традицією найбільші бібліотеки засновувалися при монастирях — межигірському, густинському, у Києві, Чернігові, Переяславі, Львові, Почаєві, Луцьку, Полтаві. Тому вчені, що працювали в цих книгозбірнях, здавна цікавились книгодрукуванням на Україні. Вже з XVIII ст. оформляється наука про книжку — бібліолоґія, або книгознавство, а до XX ст. й сучасне поняття бібліографія було синонімом слова книгознавство.

Дуже влучно роль книжки визначив Іван Франко:

Книги — морська глибина,
Хто в них пірне аж до дна,
Той, хоч і труду мав досить,
Дивнії перли виносить.

Українська рукописна і друкована книжка відіграла велику роль в розвитку українського народу протягом багатовікової історії.

У XIX-XX ст. ст. на Україні жили і працювали такі видатні знавці нашої національної книги, як Осип Бодянянський, Михайло Максимович, Іван Франко, Іван Левицький, Дмитро Багалій, Володимир Перетц, Іларіон Свенцицький, Михайло Возняк, Сергій Маслов. Юрій Меженко та ін. Вони добре знали історію українського книгодрукування, початки якого бачили в XV ст.

Дослідники історії друкарства мають бути вченими-ерудитами, добре обізнаними з фаховою літературою, повинні всебічно вивчити історичну добу, історію мови, давню стилістику, володіти іноземними мовами тощо. Часто через нестачу стародруків або якщо на них не позначено часу, місця друкування, імені автора і под., висновки й гіпотези не можуть бути категоричними. Треба залишити простір і собі для нових пошуків та іншому дослідникові для творчих дискусій. Ось останні дві прямо протилежні за науковим рівнем і стилем викладу статті про давнє книгодрукування двох львівських дослідників.

А. Д. Смідович на мізерному матеріалі кількох публікацій написав статтю про початок друкарства у Львові. Його висновки категоричні, не аргументовані, не переконливі. Автор припускається помилок загальновідомого фактичного характеру. Приміром, у перших рядках його статті читаємо: „В лютому 1574 р. у старовинному українському місті Львові Іван Федоров віддрукував першу книгу слов'янською мовою”. Тимчасом читач знає, що раніше, 1564 р., у Москві він опублікував перші свої книжки слов'янською мовою, а перша книжка слов'янською мовою, як зазначалось на початку цієї статті, побачила світ ще в XV ст. І далі у Смідовича: „Друкуючи не лише релігійні, а й цивільні книжки”. Очевидно, автор має на увазі світські книжки, а трохи нижче твердить, що „Мацюк посилається на польського дослідника Д. Зубрицького”. Досі ніхто не сумнівався, що Зубрицький — український історик. Ще один приклад твердження Смідовича: „Не слід забувати, що орден Василян був уніяцьким відділенням єзуїтів, які дотримувалися правила: „мета виправдовує засоби”. Однак відомо, що це два різні ордени. Мабуть, автор хотів сказати, що українські Василяни були греко-уніяцьким орденом, але аж ніяк не єзуїтами. Смідович у давніх цитатах помилково передає окремі літери давньої української графіки сучасними літерами: „Во Львове. В друкарне братской, року 91-го генуария 23” і под. А слід писати „Во Львові. В друкарні братской” і т. д. (Укр. іст. журнал”, № 2, 1972).

Прикладом справді наукового дослідження на цю ж саму тему є стаття М. Савки, опублікована в „Архівах України”, № 2, 1972, стор. 26—34. Історик опрацював близько п'ятдесяти наукових праць про українське, польське, російське друкарство, багато з них чужоземними мовами. Він обережно висловлює свої думки, гіпотези про львівське друкарство в XV ст. Дослідник слушно пише, що Львів був одним із найбільших міст Речі Посполитої XV ст. і саме тоді перебував

під постійною загрозою татарського нападу. Тому, гадає А. Савка, українське друкарство, яке тут існувало, було перенесене до Кракова, де починає активно діяти осередок української культури. Отже, „Осьмигласник” і „Часословець”, на думку Савки, були „докінчені” в Кракові Швайпольтом Фіолем, що був „формально-юридичною особою, яка репрезентувала видавництво перед міською владою”. Він обгрунтовано твердить, що згадані книжки були складені на українських землях, а також бачить „органічний зв’язок художнього оформлення перших кириличних видань з мистецтвом руської рукописної книжки” та ін.

Як бачимо, багато питань українського друкарства ще чекають на своїх дослідників.

Сучасні українські книгознавці, історики, філологи, філігранологи відкрили багато нових фактів з історії книгознавства. Книжки, що вийшли у світ у XV—XVIII ст. ст., прийнято називати стародруками. Найбільші колекції стародруків на Україні зберігаються в Центральній науковій бібліотеці АН УРСР у Києві, а також у Львівській бібліотеці АН УРСР та Львівському державному музеї українського мистецтва. Їх потрібно весь час поповнювати новими знахідками і окремі перевидавати. Такий заповіт наших видатних книгознавців і шанувальників українського друкованого слова. Цим ми відкриваємо ще одну сторінку минулого нашої культури.

м. Київ.

Доказом життя якоїсь літератури є те, що вона постачає проблеми до дискусії. Книжка без ідеї, як святиня без Бога. Твір, що дає готові ідеї — живе коротко, твір, який ідеї розбуджує, живе вічно. Якщо література неспроможна викликати дебати, це свідчить, що вона втрачає всяке значення.

Книжка є кормом для молоді, розвагою для старших: в добрій долі прикрашує, в злиднях несе потіху, в хаті веселить... а поза хатою не шкодить.

(Георг Брандес)

**

Ти не можеш розкрити книжки, щоб чогось не навчитися з неї.

(Китайська приказка)

Нема гіршого злодія... від злої книжки!

(Італійська приказка)

РЕЦЕНЗІЇ І ОГЛЯДИ

Л. Шанковський

Критика сталінізму

Roy A. Medvedev, *Let History Judge. The Origins and Consequences of Stalinism*. Translated by Colleen Taylor. Edited by David Joravsky and Georges Haupt. Alfred A. Knopf, New York, 1972, 566 + XVIII pp.

Ця книга — це перша автентична історична й соціологічна аналіза сталінізму, написана в Союзі. Автором її є один із двох братів Медведєвих, що придбали собі в світі славу як советські дисиденти. Рой і Жорес Медведєви є синами Олександра Медведєва, марксистського філософа й професора діалектичного матеріалізму у Военно-політичній академії ім. Толмачова, який загинув у сталінських чистках. Жорес Медведєв, це відомий советський біохемік, противник Трохима Лисенка і його вчення („лисенківщина”), був ув’язнений у божевільні, але скоро звільнений внаслідок численних протестів советських науковців. Його брат Рой, який від математики й філософії перейшов до історії, писав свою книгу про сталінізм впродовж 6 років (1962–1968). В оригіналі вона має назву „Перед судом історії” і має три томи, які появилися в „саміздаті” в 1968 році.

Тепер маємо переклад цієї книги англійською мовою. Один із редакторів цієї книги, професор Нортвестерн університету, Дейвід Жоравскі, як сам до цього признається у своєму вступному слові, досить легковажно повівся з працею Р. А. Медведєва. Він довільно поскорочував цитати, пропускав час-

тини тексту, елімінував з нього все, що уважав несуттєвим або сумнівним, справляв сам помилки, кондензував за своєю вподобою зміст і навіть, як про це гордо заявляє, поправляв стиль автора згідно з власними поглядами на стиль. Можна отже припускати, що автор, Р. А. Медведєв не пізнав би власної праці в редакційному оформленні проф. Жоравського. А втім, про солідність проф. Жоравського можна мати уявлення, коли прочитати його нотку, яку він додав до тексту, пояснюючи читачеві, хто був Степан Бандера. Проф. Жоравський каже, що „Бандера був українським коляборантом нацистів” (ст. 249). Про ув’язнення Степана Бандери в нацистському таборі в Саксенгаузені, про смерть його братів, Олекси й Василя, в концентраційному лагері в Авшвіці, проф. Жоравському нічого не відомо!

Про книгу Р. А. Медведєва треба сказати, що вона є повною історією сталінізму в СРСР. Книга має три частини: 1. Узурпація влади, 2. Передумови сталінізму, 3. Наслідки сталінізму. Слід теж підкреслити, що свою книгу про сталінізм автор написав з комуністичних позицій. Хоч Роя Медведєва викинули з КПСС, він залишився комуністом і советським патріотом. В „культі особи” Сталіна Медведєв шукає насамперед шкоди для партії, советської влади, будівництва комунізму в світі. Він звинувачує Сталіна в тому, що він знищив майже до кореня цілу генерацію большевицьких революціонерів, які з Леніном будували СРСР, а щопиш тоді під-

креслює, що разом з цими революціонерами згинули тисячі невинних осіб. Автор свідомий того, що під сучасну пору проходить ера повороту до сталінізму і проти цього повороту він бореться з усіх сил, але в інтересах комунізму. Медведєв твердить, що з ресталінізації в СРСР користатимуть виключно вороги комунізму й советської влади.

Написання книги про сталінізм з позицій комунізму й советського патріотизму є причиною, що аргументація автора не переконує читача не марксиста і не комуніста. Такий читач далі добачатиме зло сталінізму в комуністичному ладі, а не тільки в особі Сталіна, і в умовах, які породив „культ особи”, притаманний тоталітарним ладам, в тому теж комуністичному.

Не зважаючи однак на засадниче непогодження з інтерпретацією автора, читач все таки мусить признати, що вона має свою вартість. Як праця однієї тільки людини, ця книга імпонує перш-за-все своєю документальністю, яка, треба сказати, дуже широка. Автор зібрав багато неопублікованих мемуарів, перевів розмови й опитування з різними особами, навіть періоди, брошури й різні публікації, про доступ до яких не можна б було навіть мріяти поза кордонами СРСР. Із всієї цієї документації з'являється історія сталінського погрому комуністичної партії в СРСР в досі невідомих деталях; де немає документів, там автор з успіхом уживає методу, яку можна назвати науково-детективною. Кожному зацікавленому в історії СРСР книга Медведєва може служити за підручну книгу фактів — це своєрідна енциклопедія сталінізму. З цього погляду цю книгу можна назвати документальним доповненням професора Роберта Канквеста, який є автором найсистематичнішого огля-

ду сталінізму в західній літературі.*)

В книзі Медведєва є згадки про дію сталінізму на Україні, але трапляються вони не часто і в ніякому разі не віддзеркалюють тієї катастрофи, якою сталінізм був для українського народу. На підставі книги Медведєва неможливо було б написати книжки про сталінізм в Україні. Автор, як советський імперіаліст, не зацікавлений наслідками сталінізму в Україні та в інших національних країнах. У книзі Медведєва немає, наприклад, нічого про розгром в Україні національного й релігійного життя, про погром української науки, літератури, мистецтва. Є згадки про штучний голод в Україні, який він записує на рахунок Молотова й Кагановича, як виконавців, про справу Скрипника (немає нічого про Хвильового), розгром КПЗУ, КП(б)У (Постишев, Затонський, Ю. Коцюбинський, Любченко), про розстріли у Львові та в інших містах Західної України на початку війни. Є мова про післявоєнний рух опору ОУН-УПА, на який Сталін відповів репресіями всього українського населення (це автор критикує, хоч вважає, що „банди” треба було знищити). Для характеристики інтерпретацій Медведєва хай послужить такий факт: розстріли на початку війни Медведєв вважає „помилкою”, бо вони викликали анти-советську реакцію в Західній Україні, яка виявилася, між іншими, в тому, що в Західній Україні не міг розвинутися советський партизанський рух. Український читач має враження, що хоч в інтерпретації автора сталінізм був абсолютним злом, то вже в Україні і в національних республіках він таким

*) Robert Conquest *The Great Terror. Stalin's Purge of the Thirties*. The Macmillan Company, 1968, 633 pp.

злом не був, бо був реакцією на виважи „буржуазного націоналізму”, який треба було винищувати до кореня. Але з цього погляду книга Медведєва і для українського читача повчальна.

Б. Романенчук

Володимир Олексюк. Томізм. християнська філософія св. Томи з Аквіну. Шикаго, 1970, 206 ст.

Про автора цієї книжки, виданої машинописно-офсетною технікою, знаємо тільки те, що він є членом Асоціації католицьких філософів Америки. Чи він належить туди тому, що й він філософ, а чи тому, що тільки цікавиться філософією, не можемо сказати, але із способу його викладу можемо висновувати, що він, мабуть, постійно перебуває в англійськомому світі й англійську мову й правопис знає багато краще, ніж українську, тимто й застосовує до української мови й правопису англійські правила, нпр., кома перед спол. „і” й „та”, пропущення коми перед сполучником „що”, яким починається відносне речення, писання в заголовку кожного слова „кепсами” (з великої букви), писання коми, де її треба в англійській мові, але не треба в українській і відворотно, нпр., „...тепер, все що є рухоме є рухане за винятком того що є у потенції, в сторону того яке є в русі...” Згідно з українським правописом це речення повинно бути написано так: „...тепер все (усе), що рухоме, рухається, за винятком того, що в потенції, в сторону того, що є в русі...”

З цього прикладу видно, що автор книжки з сучасним українським правописом обзнайомлений дуже мало, тому часто пише українські слова за англійською вимовою, нпр., плюраліст, емперик, або й зов-

сім довільно, як оден, першеньство, очевидно та ін.

Також мовою українською автор володіє слабо, тому й багато його висловів — калька англійських. Він і сам стверджує, що „Вибрані розділи передані так як вони є з задержанням їх оригінальної системи стилю...”, а це означає не що інше, як неспроможність автора передати чи перекласти дані розділи українським стилем. Власне через те, що різні розділи „передані так як вони є” в оригіналі (англійському), вони часто мало або й зовсім незрозумілі, заплутані й невірні перекладені, як-от відоме Декартове „Когіто, ерго сум” він перекладає: „Я думаю я є”, чисто поанглійськи, замість „Думаю, отже існую” або „Я думаю, отже я існую”. Так само Кіркегорову метатезу цього висловлення „Сум, ерго когіто” в його перекладі звучить — „Я є я думаю”, зам. „Я існую (є), отже я думаю”. Одне тільки слово „отже” (ерго) й кома мають тут особливе значення і їх ігнорувати не слід.

Правда, в передмові автор просить вибачення за свої технічні та інші недотягнення, але читач навряд чи буде схильний вибачити йому недбале ставлення до української мови, якою він береться перекладати філософські твори, та ігнорування українського правопису, не говорячи вже про безпорадність у перекладанні. Часом виглядає, що автор не зовсім зрозумів оригінальний текст, тому й переклад його баламутний.

Важко сказати, чому автор так недбало поставився до української мови й правопису, хоч, здається, що він мав можливість підготувати рукопис чи машинопис грамотно, давши комусь тямущому прочитати його перед виданням і бодай правопис устійнити, бо прави-

ти мову його навряд чи хтось узяв-ся б. Це була б Сизифова праця. Можливо, що автор у своїй філософській простоті не усвідомлював, що перекладати філософські твори тією українською мовою, яку він виніс ще з дому — неможливо, бо й найкращий знавець сучасної української літературної мови все ще матиме деякі труднощі в перекладанні філософських творів. І зовсім певно ніхто з тих, хто відчувають відповідальність за якість перекладу, такої книжки в світ не випустив би.

Може комусь, і зовсім справедливо, прийти питання, чому автор, що так слабо знає українську мову, конечно хотів видати цю книжку, що мала б бути викладом філософії св. Томи, які особливі потреби викликали його бажання.

На це питання важко відповісти, але здається, що бодай одною з причин було його бажання бути записаним в історії першим, хто познайомив українців з філософією св. Томи. Він це в книжці і відмітив, що вважає себе першим у цьому ділі.

Оскільки нам відомо, він помиляється. Перший з українців, хто цікавився філософією св. Томи і навіть досліджував її, був сьогоднішній Верховний архієпископ, кардинал Йосиф Сліпий. — а щодо інших, то радимо авторові заглянути до календаря-альманаха „Провідіння” і познайомитися з деякими питаннями естетики св. Томи.

Що ж до самого змісту книжки, тобто філософії св. Томи, яку тут автор викладає, щоб познайомити з нею українського читача, то теж не можна сказати, що авторові пощастило це зробити задовільно, раз тому, що він не знає як слід української мови, а подруге й тому, що він не знайшов відповідної методи для такої роботи і не зумів схопити того, що найбільш суттєве в кожному питанні, яке він представляє.

Д. Чуб

Вартісна наукова праця

(Проф. д-р І. Рибчин. Динаміка українського козацтва)

Не пощастило нашому науковцеві, недавньому голові австралійського відділу НТШ, проф. д-р Іванові Рибчинові побачити своєї праці, що аж після його смерті вийшла з друку в Німеччині під фірмою Українського технічно-господарського інституту. Не довелося почути прихильних відгуків, на які безперечно заслуговує ця своєрідна розвідка „Динаміка українського козацтва”, що має 112 сторінок великого формату, в серії монографій за редакцією Ростислава Єндика.

Д-р Іван Рибчин, простудіювавши численні видання наших і чужих істориків, з яких подає низку цитат, висвітлив, як закони і форми суспільного життя, його соціальні й природні обставини формували психіку й характер української людини часів козаччини, і як ці чинники діяли чи впливали на рушійні сили козаччини.

В дев'ятох розділах книжки тема освітлена з багатьох сторін, про що говорять і самі заголовки, як: „Людина і маса серед природи і ворожого оточення”, „Прагнення української народної маси та її провідників до організаційних форм”, „Форми вияву соціопсихічної динаміки козацтва”, „Початки дій української козаччини”, „Динаміка козацьких змагань за гетьмана Хмельницького”, „Оцінка діяльності гетьмана Б. Хмельницького”, „Відношення козацтва до своїх провідників та до Польщі й Москви після Б. Хмельницького”, „Іван Сірко — маркантна постать динаміки козацької енергії” та „Позитиви й негативи соціопсихічної динаміки козацтва”. Наприкінці подано також стислі огляди цієї

праці німецькою та англійською мовами.

Коментуючи перебіг всієї історії козаччини, автор освітлює також погляди різних істориків та їхні теорії щодо постання цього знаменного руху в історії України, дає оцінку з погляду психодинаміки найголовніших козацьких воєн проти турків, татар, проти поляків і москалів, а також коментує дії головніших провідників козацтва та гетьманів. Він твердить, що ненависть до москалів почалась від 1169 р., коли їхні загони з Андрієм Боголюбським зруйнували Київ. Таке руйнування повторилось 1214 року. Ці кривди лишилися в пам'яті нашого народу і за часів козаччини. На москалів дивилися як на країну дику і брутальну.

Обговорюючи ситуацію і дії Б. Хмельницького, автор підкреслює, що папа Інокентій X стояв на боці польського короля і був дуже стурбований тим, що Зборівський договір передбачав ліквідацію церковної унії з Римом, та ставив православну віру нарівні з католицькою. Папа тоді навіть закликав поляків протиставитися ратифікації цього договору. Вважаючи православну віру безбожницькою, папа в гніві мав сказати: „Хай розгориться вогонь та знищить і спалить соломі й бур'ян безбожників”. Через це, твердять історики, польський сенат не ратифікував постанов Зборівського договору про допущення до польського сенату київського православного митрополита і двох єпископів.

Автор широко коментує позитиви й негативи дій гетьманів Б. Хмельницького, Д. Дорошенка, Івана Виговського та окремих провідників козацтва, як кошовий Іван Сірко, Байда-Вишневецький та інші, співставляючи погляди різних істориків, як М. Грушев-

ський, М. Кордуба, В. Липинський, а також польських, французьких, російських, грецьких та інших.

Невдачу політики і бойових операцій Богдана Хмельницького історики відносять частинно на рахунок його психічного стану, зокрема родинних трагедій, що виявилось в любовних зв'язках його першої дружини Олени, а пізніше й другої — з управителями господарства. Обидві були з наказу гетьмана повішені голими разом з любовниками. Ці події нібито дуже вплинули на подальші дії гетьмана.

Автор також розглядає міжнародну ситуацію, яка змушувала Б. Хмельницького підписати Переяславський договір з Москвою. Після того спритний московський цар довгий час таємно „підмогоричував” подарунками козацьких старшин, окремих провідників Православної Церкви та взагалі тих, хто прихильніше ставився до Москви. Аналізує він і те, як від самого підписання договору московський уряд та його репрезентанти в Україні порушували договір, поволі зводячи його на нівець.

Далі автор розповідає і про великий героїзм козацького війська, яке увінчало нашу історію нечуваними подвигами, сміливістю й винахідливістю провідників. Одним із таких прикладів автор подає розгром 300-тисячної армії турків і татар під Хотином, 1620 року, де проти них брало участь 40 тисяч козаків і 35 тисяч поляків. Навіть один польський історик ставить у приклад і високо оцінює героїзм козацького війська.

Відзначаючи позитивні якості цієї праці д-ра І. Рибчина, можна з певністю поручити її всім, хто цікавиться рідною історією, її особливостями, причинами окремих успіхів і невдач. Це видання може бути добрим допоміжним підручником з історії України.

І. Пеленська

Праця про Лесю Українку англійською мовою

"Леся Українка найбільша поетка України" д-р Наталії Пазуняк, це відбитка з „Українського Квартальника" (зош, XXVII, ч. 3, 1971) написана з нагоди 100-річчя від дня народження Лесі Українки. Головна тема розвідки — загальна характеристика ліричних і драматичних творів Лесі Українки.

На вступі авторка подає короткий огляд стану української культури під Москвою, наскільки він пов'язаний з політично-культурним середовищем Лесі Українки.

Далі в хронологічному порядку подані всі книжкові видання творів поетки (збірки) від першої, „На крилах пісень" починаючи (1892 р.). Для кожної збірки авторка подає тему, часто й сюжет, ідею твору і головні риси мистецької форми віршів та окремих поем.

Другу частину розвідки складає перелік усіх (12) драматичних творів Лесі Українки з датою постановлення твору, його короткий зміст і характеристика. Так зібрані всі драматичні поеми і драми української поетки дають читачеві уявлення не лиш проте, скільки вона створила, але й про те, який був тематичний та ідейний діапазон цієї творчості. Як багато країн, мов і культур Леся Українка знала, як основно це знання засвоїла, як вірно підійшла до історичного, побутового і психологічного тла кожного середовища, без огляду на те, чи дія твору відбувається в античній чи новітній Греції, в Іспанії чи в Франції, в Юдеї чи в Єгипті, в Америці чи в Україні.

Цей мініатюрний огляд буде інформаційним матеріалом для чужинця, але він підказує й українському читачеві, як потрібне було б повне видання, в україн-

ській і чужих мовах, драматичних творів Лесі Українки з критично-літературним коментарем.

Розвідка закінчується окремою статтею на тему „Михайло Драгоманів і Леся Українка".

Докладно простудювавши праці Михайла Драгоманова, авторка подає в цій статті свою власну інтерпретацію духових та інтелектуальних зв'язків Лесі з дядьком, якого поетка дуже любила, шанувала і в якого вчилася, але важливу проблему підходу до української літератури і до історичної ролі та державної концепції України розв'язала в своїй творчості самостійно, у протилежному до поглядів М. Драгоманова напрямку.

Н. Пазуняк

Українська казка англійською мовою

Yaroslava [Surmach]. *Tusya and the Pot of Gold*. (From an old Ukrainian Folktale retold and illustrated by Yaroslava). Atheneum. New York, 1971.

Ярослава Сурмач відома українській громаді із своєї мистецької творчості — картки, цікаві рисунком, кольоритом і технікою, та книжкові ілюстрації, а також із живого й активного зацікавлення українською етнографією, напр., гарно оформлена нею книжка *Ukrainian Art*", де основно опрацьований відділ про писанки. Зв'язок з українською книжкою у Слави Сурмач можна б окреслити як „органічний", тому що вона росла в атмосфері книгарні свого батька, Мирона Сурмача, де українська книжка була насущною справою. Ця книгарня й була першим доставцем українських казок та етнографічних матеріалів малій Славі. Вже в зрілому віці вона виявляє свій досвід і свої зацікавлення книжками з українською тематикою англійською мовою. Цінність такої

творчої продукції в тому, що український матеріал, пройшовши крізь призму ментальности українки, народженої в Америці, досягає сприймання американського читача легше, ніж через прямий переклад. Важливими є такі англійські матеріали, зокрема для студентів, які щораз частіше звертаються до українського фолкльору у своїх студіях етнографії. З обсягу цих матеріалів є саме книжечка "Tusa and the Pot of Gold". Це українська казка, яку авторка перекладає англійською мовою. Темою казки є вигадливість чоловіка Хоми (Томи), який перехитрив свою балакучу жінку.

Простенька фабула казки виявляє кмітливість українського селянина та дотепність його розумування. Характерний для української народної розповіді (чи анекдоти) її гумористичний бік; це одна з багатьох версій про балакучість жінки та її наслідки. Розповідь жива й цікава, але без зайвих повторень. Книжечка видана дуже чепурно, багато ілюстрована кольоровими образками, — що, іноді в модерному стилі, підкреслюють гумористичні властивості персонажів казки.

Сл. К.

Нижанківський у „Теремі”

Терем ч. 4, 1971, 111 ст. Проблеми Української Культури. Неперіодичний ілюстрований журнал. — Видає Інститут Української Культури. Дітройт.

Літературна творчість на чужині. Богдан Нижанківський-Бабая.

На зміст журналу - монографії поета-сатирика Богдана Нижанківського складаються: вступне слово головного редактора, дев'ять статей різних авторів про поетову творчість, оригінальні прозові та поетичні твори, листи, завваги,

оцінки, попереднього (3-го) числа та коротке резюме англійською мовою.

Статті про поета написали: Остап Тарнавський, Анатоль Курдидик, Оксана Керч, Юрій Тис, Ірина Лаврівська, Федь Триндик, Іван Керницький та невідомий співавтор інтерв'ю з Богданом Нижанківським. Кожна з цих статей має інший характер і кожна по своєму насвітлює поетову постать з іншого боку. В першій статті, „Бабая-поет оригінальний і модерний. Від Нижанківського до Бабая”, Остап Тарнавський представляє шляхи поетового розвитку, дебют в прозі („Вулиця”) та перехід до поезії („Терпке вино”, „щедрість”) із слідами Маланюка та Антонича до оригінального стилю, яким позначена третя збірка вже не Нижанківського, а Бабая, „Вірші” комічні, іронічні і сатиричні”. Свої оцінки поетового таланту підпирає О. Тарнавський похвальними висловами Юрія Шереха.

Анатоль Курдидик згадує про своє приятелювання з Богданом Нижанківським в юнацькі часи.

З інтерв'ю редакції Терему з Нижанківським читач довідується про його життєві обставини, творчі стосунки, середовище тощо.

Юрій Тис аналізує прозову творчість поета, а Ірина Лаврівська показує Нижанківського в ролі автора і співробітника театру малих форм у Львові, „Веселий Львів”. Поетичному феноменові Бабая присвячена коротка стаття Оксани Керч „Поет”, в якій авторка намагається вияснити модерність трагікомічного в поезії Бабая.

Другу частину журналу відведено творам, присвяченим Богданові Нижанківському. Це перш за все пародія на „Вулицю” незрівняного пародиста Федя Триндика та уривок повісті І. Керницького „Неді-

ля”. Остання частина, це оригінальні твори Б. Нижанківського „Я вернувся до мого міста”, „Настрій”, „Нічний гість” і 39 поезій.

Монографію прикрашують світлина львівського середмістя та два поетові портрети. В цілості книжка цікава й вартісна, її слід читати.

О. Керч

Оксана Лятуринська. Яглілка. [Поезії]. До перших роковин смерти поетки. Упорядкувала Оксана Соловей. Вид-во „Слово”, Н.Й., 1971, 52 ст.

„Літописці” сучасної української літератури стоять безпомічні перед постаттю Оксани Лятуринської, поетки поетів, яка належить до тих поетів, що їх відкривають не сучасники, а наступні покоління, довго після їх смерті. Наша сучасниця, Оксана Лятуринська в своїх молодих роках була відомою скульпторкою, що виставляла свої праці в Празі, де перебувала на студіях, та у Львові, на щорічних виставах АУНМ (Асоціації Незалежних Українських Мистців). Рівночасно з творами плястичного мистецтва дала українському читачеві три збірки поезій, які ще й сьогодні належно не оцінені і зрозумілі. Згадані вище „літописці” в довгих переліках осіб, що бралися за перо, творчість Оксани Лятуринської або зовсім поминають, вважаючи її „немодною націоналісткою” вісниківської квадриги, або ж відводять їй пару незначних рядків. Тимчасом місце Оксани Лятуринської, тієї „княжни української поезії”, за висловом Маланюка — побіч Д. Віконської, Ю. Липи, Д. Донцова, В. Липинського, не дивлячись на скромні розміри її поетичної спадщини. Бо не тільки її збірки „Гусла” й „Княжа емаль”, а й кожний

вірш — мініатюрні трактати з ділянки української духовости.

Збірка „Яглілка”, що появилася до „перших роковин смерти поетки” заходами її приятельки — відомої перекладачки Оксани Соловей, містить 49 поезій — описів сорока дев’яти українських квіток, і є збіркою мініатюрних балад, опетизованих притаманностей і персоніфікацій українських квітів. Романтична доля окремих квіток, це частина глибоких студій української духовости, якій поетка присвятила свої творчі шукання. Надзвичайне знання української ботаніки поглиблене містикою української праприроди, якою поетка пов’язує сучасний український світ із праминулим.

На вигляд, збірка „Яглілка” призначена для дітей, бож строфіка іноді така проста, така пісенна, така казкова, що навіть дитині легко її зрозуміти й пам’ятати. Проте це тільки на вигляд. Всі ці в’юночки, марциски, фіялки, вітрянки—тільки частина декорацій українського духового життя. В світі української давнини квітки української природи пов’язані з духовістю української людини. Запахи, форми, кольори — це персоніфікації людського світу, людських почувань і доль. Вони частина українського життя, з ними зв’язані обряди, звичаї, забобони, заклинання. Вони більше, ніж довкілля. Без них життя української людини було б зовсім інше.

Деякі вірші, як ось „Вербова гілка” перекликаються зовсім свідомо з Лесею Українкою, оригінально наводячи чарівний світ волинської демонології.

„Як упала нічка,
край ставка сороченьки
скинули купавочки.
Очі, мої, оченьки,
Очі мої, вічка,

То ж бо не купавочки,
далебі, що мавочки!

(Купавочки)

Гілка свіжа, запашна,
а чаклун-трава, міцна:
стане зразу легше йти.
усміхатимешся ти.

(Шипшина)

Ці рядки, виписані з двох поезій, унааявнюють чудне й дивне з народнього повір'я, що в Оксани Лятуринської вікривається, як частина духовости української людини, такої близької до природи.

Збірка поезій „Ягілка”, як і всі попередні збірки, поєднують надзвичайний поетичний талант з оригінальним стилем та магічною силою вислову. І в цій, як і в попередніх збірках, слідна кумуляція всіх аспектів українського духового життя, якою ця аристократична волинська пані була виїнярково обдарована. Тим і збірка „Ягілка” — ще одна щира перлина в скарбах філософічної спадщини Оксани Лятуринської.

В. Лев

Дон Мануель Тамайо і Бавс. Но ва драма; драма в трьох діях. З еспанської мови переклав Микола М. Палій. Вид-во Ю. Середяка, Буенос Айрес, 1972, 121 ст. Переднє слово перекладача.

Перекладів з еспанської літератури у нас небагато. Тому треба привітати появу „Нової драми” Мануеля Тамайо і Бавса в перекладі д-ра Микола Палія, професора еспанської та французької мов каледжу Вілойт, Віскансин.

У вступних поясненнях перекладач інформує про автора драми, Тамайо і Бавса (1829-1898), що він є сином власників театру в Мадриді й визначних артистів еспанської сцени. Він сам також поринув у театральне життя, виступав

на сцені і згодом сам почав писати драматичні твори. Очитаний у класичній і модерній літературі, перекладав теж драматичні твори світової літератури, писав оцінки театральних вистав і став сам драматичним письменником. Від перших сценічних спроб він виріс на знаменитого драматичного письменника. Його „Нова драма”, це одна з найкращих драматичних творів еспанського театру, написана в класичному стилі Аляркона (1831-1891).

Сама назва твору походить від того, що на сцені відбувається дія заздрости, виконувана Йориком, актором сміхуном шекспірівської трупи, перетворюється в справжню сцену заздрости виконавця ролі за свою жінку. Заздрість — нова драма — починається на пробах, зростає за кулісами сцени, а на сцені відбувається справжня драма (нова), властиво трагедія, бо зражений актор, замість імітувати, вбиває в поєдинку суперника. Автор майстерно пов'язує сценічну дію з живою дійсністю — гру заздрости акторів і дійсну заздрість за зраду жінки та відібрання ролі. Кінчає самогубством ще й інший актор, із заздрости, бо Йорик-сміхун забрав йому його роллю звідника чужої жінки і виконав її майстерно. Грав серцем, дуже переконливо.

Драма Тамайо і Бавса побудована в дусі реформи чотирьох літературних авторитетів в еспанській літературі, Льопе де Вега, Кальдерона де ля Барка, Тірсо де Моліна і Руїса де Аляркон. Вони сформували теорію національної драми, установили три акти (зам. 5), впровадили різноманітність віршової форми і зблизили театр до народу. На сцену вивели індивідуальних людей, характерних, моральних. Щодо сценічної форми, вони пожвавили акцію, оживили її

діялогами й короткими сценами. Так автор „Нової драми” зручно зв'язує віршовані частини з прозою формою драми і виводить на сцену постаті, яким глядач співчуває, бачучи немов живу дійсність. Вражають деякі задовгі тиради сценічних персонажів у діялогах, але оживлення таких сцен залежить від режисера й актора.

Д-р М. Палій виконав переклад точно й вірно передав у ньому духа еспанської драми, частини дійсного життя, трагедії, що не раз повторюється на сцені. Драму варто виставити на нашій сцені.

В. Лев

Ірина Книш. Відгуки часу. Вибрані нариси, статті, спогади, матеріали. Накладом авторки. Вінніпег, 1972. IV+404.

„Відгуки часу” Ірини Книш, це передрук 40 вибраних нарисів, есеїв, статей, спогадів і матеріалів, написаних у 50—70-х рр. і друкованих у канадійських („Новий Шлях”, „Канадійський Фармер”, „Жіночий Світ”, „Промінь”), американських („Свобода”, „Самостійна Україна”, „Наше Життя”), англійських та європейських („Визвольний Шлях”) журналах і часописах про різні історичні й сучасні події нашої культури. Деякі статті друкуються в книжці вперше, бо для одної статті „редакції вінніпезьких жіночих журналів і других газет не знайшли місця” (ст. 153). Деякі — лише принагідно пов'язані з нашою культурою. („Сталін і жінки”, 154-162). Здавалось би, що це статті журналістичні, швидко проминальні, що скоро забуваються — на теми дня або згадки про якісь минулі події, актуальні тільки на сьогодні, як пригадка колишнього. Та більшість цих статей чи спогадів або есеїв — це глибокі змістом розвідки або й

репортажі про поточні культурні події.

Авторка орудує багатим джерельним матеріалом, виявляє начитання в літературі предмету, користується ним чітко, не завглиб й по-журналістичному, радше по-науковому. Її завдання й мета — закріпити для сучасних і майбутніх поколінь події колишні і сьогоднішні, про вартість і досягнення давніх часів, про любов народу, традиції, віри, звичаїв, пошани великих героїчних постатей, що записалися незатертими буквами на сторінках нашої історії й культури і до сьогодні мають виховні вартості. Писала їх авторка під стимулом сучасних подій або в наслідок довгих дослідів, а деколи на основі колись пережитих фактів. Це історіософічні міркування про минулі події або філософія щоденного життя.

Багато місця присвячує авторка жіночим постатям і їхній ролі в житті народу, жіночим організаціям і їхній суспільній праці. З великим піетизмом та історичною докладністю представляє такі постаті, як княжна Анна Ярославна, Марта Борецька, оборонниця вільного Новгороду перед московським наїзником, Роксоляна, попівна з Рогатина, Анастасія Лісовська, жінка імператора Сулеймана, що мала вплив на його відношення до українського народу, що не побусурманилася й виховала в гуманності сина. Це Маруся Богуславка, це Маруся Чурай, героїня народної пісні, драми „Ой не ходи, Грицю” і повісти О. Кобилянської „В неділю рано зілля покала”. Далі Магдалина Колодинська — мати гетьмана Мазепи, а також Ганна Барвінок, Марія Загірня-Грінченко, Є. Милорадович і студентки підросійських університетів, як передвісниця української революції Олена

Доброграївна, організаторка культурних українських рухів під Росією при кінці XIX ст., молоді жінки, що брали участь у визвольних змаганнях, після упадку царського режиму, як Олександра Гамалія, Пріська Варави, Віра Бабенко, Наталія Дорошенко, активні в жіночих організаціях Софія Русова, Зінаїда Мірна, Німфодора Лотоцька, Олександра Єфименко, Валентина Радзимовська й ін. З галицьких визначних жінок присвячує увагу У-Уляні Кравченко, Наталії Кобринській, Ользі Ціпановській, Олені Степанів-Дашкевич, Ганні Дмитерко-Ратич, Іванні Савицькій-Мусій, Ярославі Острук, Зої Когут і ін.

Багато уваги присвятила Ірина Книш праці жінок на господарському відтинку, ще більше організації жіноцтва в Канаді і ЗСА, також і в рідному краю, до речі, регіональні (в Сокальщині між двома війнами), вкінці Українському світовому конгресові 1967 р. З особливою увагою розкаже авторка про перші піонерські кроки жіноцтва в Канаді, Нью Йорку, ЗСА. Вона використовує тогочасні часописи й випишує з них докладно організаційні праці жінок коло об'єднання їх у товаристві для самоосвіти, піднесення культурного рівня нашого робітничого жіноцтва, оборони його перед несовісним трактуванням і використовуванням працевдавцями, вкінці включення їх у національну працю в українських товариствах і братських союзах. Скрізь стрічали вони ввічливість і товариську поміч збоку часописів, їхніх редакторів і провідників братських допомогових організацій. Описує організоване змагання нашого жіноцтва до рівноправности.

В книжці Ірини Книш знаходимо теплі згадки про сучасне жіноцтво, присвячені співачкам з України сучасної, трьом сестрам Байко, спі-

вакові Дмитрові Гнатукові, при чому авторка відмічує намагання окупанта закрити їх українське походження. Далі квартетові „Верховина”, зорганізованому в Канаді, жінкам письменницям поважного й гумористичного жанру, а також нашим жінкам у театрі.

Присвятила теж авторка увагу питанню подружжя з перспективи розвитку цієї проблеми від часів майже невілляництва по сьогодні. Аналізує проблему подружжя з аспекту „кар'єри”, „доброї партії”, „вигод” і доходить до розв'язки, що взаємини в доброму подружжі, опнуті на характері мужчини, його життєздатності й розумі. Чи, на думку декого, не однобічне трактування справи? Треба обопільности.

Крім жіночих питань авторка присвячує увагу таким справам, як будова пам'ятників Шевченкові в Вінніпезі й Вашингтоні, заснуванню Митрополії в Канаді, культурним зв'язкам України з Канадою і вплив її на культурне життя українців у Канаді, зв'язкам Шекспіра з українською сценою. Далі про силу мови в національному вихованні та скріпленні національної самобутности і про права української мови в Канаді, на основі зміни конституції в цій країні.

В статті „Стара мала” чи „Маленька старенька” висказує авторка критичне й остерігальне своє становище до Гарвардської Катедри Українознавства. Вкінці говорить про „апетити” Москви на Україну.

Статті Ірини Книш написані під аспектом любови до рідного краю й народу, пошани рідної культури і традицій в ім'я збереження національної самобутности. Вони призначені також і для кращого розуміння нашої історії й культури, нашого існування на еміграції й завдання служити країні нашого поселення

лояльно, але ще більше служити рідній країні для збереження її культурних скарбів.

Статті й розвідки Ірини Книш написані легким, доступним для кожного читача стилем, хоч до деякої міри, відповідно до характеру статті, журналістичним, однак на чисто науковій базі, без зайвих „розповідей”, часом з певним гумором, а то й іронією, що оживлює зміст статей. В авторки помітно деякі елементи західноукраїнської мови. Численні ілюстрації оживлюють зміст статей та есеїв. Покажчик імен на ст. 397-403 підносить вартість книжки, на яку можна покликуватися і в якій можна знайти важливі факти чи особи, пов'язані з нашою культурою, не дивлячись на те, що в змісті книжки поминено одну статтю, про скарб гетьмана Полуботка („Загрозлива самостійність”). Читач знайде її легко на ст. 209-216 і з боєм довідається про московські затії супроти українського народу або і про неприхильне становище своїх таки людей до цього питання. Оце „мементо” в вартісній книжці Ірини Книш, що каже нам любити свій нарід й оберегати його культурні надбання.

В. Чапленко

Що „вичарували” Мопассан, Хоткевич і Гжицький?

(Відгук на рецензію)

Дякуючи нашій письменниці Оксані Керчі („Керч” жін. р., і це слово треба відмінювати) за рецензію на мою збірку „Спрага безсмертя”, що була (рецензія) надрукована в ч. 1 „Української книги” (за 1972 рік), я не можу не відгукнутися на кинуті мені докори щодо „вульгаризації мови та незручної (? — В. Ч.) „еротики” (чому в лапках? хіба мова йде не про еротику? — В. Ч.). Правда, у згаданій

„вульгаризації мови” я не можу нічого спростувати, бо шановна рецензентка не надела ні одного прикладу. Не знаю я теж, яку саме „незручну еротику” вона знайшла в моїх оповіданнях та п'єсах, але це можна приблизно уявити, мавши на увазі ті „зразки”, що їх, за висловом рецензентки, „вичарували Гю де Мопассан, Г. Хоткевич (рецензентка не згадує його прізвища, але називає його твір) та В. Гжицький. Зважаючи на позитивне поцінування цих „зразків” і засуд моєї, на жаль, конкретно не названої в рецензії „незручної еротики”, можна думати, що та моя еротика дуже й дуже погана. Погляньмо, чи це так. От рецензентка пише, що Мопассан „із звичайних... любовних історій вичаровував шедеври”, а ось як написано про такі твори натураліста Мопассана хоч би в “The Basic Everyday Encyclopedia,” New York, 1954, що її я маю на похваті: „Світ, що він його зображав, був часто огидний: його роман „Життя” жахає безжалісністю жіночої розчарованості, а роман „Любий друг” — брутальним цинізмом головного героя”. Для більшої ясності я скажу тут, що той головний герой кохається спочатку з матір'ю, потім з її дочкою і, нарешті, з її онукою, — кохається „по-французькому”, а не „серафічно”, як висловлювався колись Остап Грицай.

Чи в моїй збірці щось таке є? Про твір Г. Хоткевича рецензентка написала, що „одна любовна сцена в „Кам'яній душі” (треба „Камінній...” — В. Ч.) сповняла тремтінням (sic! — В. Ч.) багато поколінь читачів!” (знак оклику її — В. Ч.). А я до цього можу додати, що в цьому творі є не одна така сцена, та ще й з такими „вульгаризмами”, що їх навіть я, реаліст, не відважуюся тут навести (напр., на стор. 106, 107).

І я вдруге запитую: чи в моїй збірці щось таке є? Про В. Гжицького рецензентка написала, що він „зжив великої популярності завдяки своїй любовній сцені в „Чорному озері” (в авторки це написано з посилювальними слівцями „а якої”... та із знаком оклику на кінці речення — В. Ч.). А та сцена була така, що одна жвава молодиця згвалтувала нерішучого залицяльника на полонині в Алтайських горах, і вона була написана так натуралістично, що коли авторові вже після заслання довелося переробляти цей твір, то ту сцену він мусів викинути (на жаль, я цього останнього не перевірів, бо не маю цього видання, але мені, як сниться, що про це було десь у нашій пресі писано). І я втретє можу запитати: чи щось таке в моїй збірці є? Ба навіть я можу ще сказати, що моя героїня в оповіданні „Бибик і Ольга”, навпаки, дала одкоша нахабному залицяльничкові.

Отож і вийшло, що хоч шановна рецензентка й називається „Керч”, але про мою любовну тематику вона писала не „по-керченському”, а таки „по-галицькому” в такому розумінні, як я про це писав у статті про „сиротіння” письменників, на яку вона в цій рецензії відгукнулася.

Не можна не відзначити, що українська література не така вже „убога” на „любовні теми”, як думає Оксана Керч.

І. М. Н.

Правники працюють

„Правничий вісник” книга третя, присвячена 50-річчю відновлення Української держави 1917—1921 рр. Видає Товариство Українських Правників у ЗСА, НьюЙорк, 1971. 286 ст.

Товариство Українських Правників у ЗСА випустило оце вже тре-

ттю кн. „Правничого Вісника, що виходить періодично. Перші книжки появилися в 1955 і 1963 рр. Третя книжка присвячена 50-річчю відновлення української державності 1917—1921 рр. Це велика об’ємом і багата змістом книжка, із статтями відомих українській громаді авторів, статті переважно історичного, правового та історично-правного характеру.

Не входивши в подрібний розгляд окремих статей з недосліді місця, сказати все таки треба, що тематика збірника широка, актуальна, різноманітна, багата й цікава. Поважний підхід авторів до своїх тем надає їх працям поважного характеру. За винятком статей мемуарного змісту, всі інші основані на об’єктивній аргументації та джерельній документації. Вони призначені „служити інтересам українського народу на шляху до його державної емансипації та вільного життя”.

Цю книгу „Правничого Вісника”, як і дві попередні — можна назвати збірником науково-популярних статей, призначених не тільки для правників, але й для кожної української культурної людини, яка цікавиться минулим свого народу й турбується його долею.

О. Соколишин

Каталог колекції Київської археологічної комісії, 1369—1899. Упорядники: Я. Р. Дашкевич, Л. А. Проценко, З. С. Хомуцька. Відпов. ред. І. О. Гуржій. Вид. „Наукова думка”, Київ, 1971, 182 ст.

Архівне управління при Раді міністрів УРСР та Центральний державний історичний архів видали „Каталог колекції документів Київської археологічної комісії, 1369—1899”, який заслуговує на окрему згадку. Окрім низки пергаментових документів, каталог реєструє доку-

менти сімнадцятьома мовами, а саме: арабською, італійською, китайською, латинською, молдавською, німецькою, новогрецькою, норвезькою, польською, російською, старовірменською, старосербською, турецькою, українською, французькою, церковнослов'янською та шведською. Крім передмови, списку використаної літератури та змісту, праця має такі показники: іменний, географічний, мов документів та пергаментових документів.

Упорядники видання зібрали й описали 631 документ, подаючи місцевість, дату написання, хто видав документ і про що. Крім цього, подано аркуші, їх формат, писаний чи друкований, мову документу, і в якому стані він знаходиться.

Каталог подає цінні джерела до історії України, напр., документ ч. 1: „Ланцут, 1369 р., серпня 16. Руський староста Отто з Пільче надає Йоганнові Гаустетерові та його спадкоємцям староство в Новому Селі (Нойдорфі), яке переводить на маґдебурське право”. Цей документ — пергамент, писаний латинською мовою.

Слід підкреслити, що маґдебурське право, тобто самоуправа міст, було на Сході поширене лише в Україні, а на Московщині його не було. Це доказ зв'язків і впливів західної культури на Україну. Варто ще згадати, що в каталозі вміщено деякі документи гетьмана Мазепи (1687—1708), а також інших гетьманів. Передостанній документ, ч. 630, виданий в Москві 3-го серпня 1775 р. Катериною II-ою — це „Указ” про ліквідацію Запорізької Січі.

На підставі цієї праці дослідники мають можливість замовляти шляхом бібліотечного обміну фотокопії чи мікрофільми бажаних документів.

Ол. Соколишин

Я. П. Запаско. Мистецтво книги на Україні в XVI—XVIII ст. Видво Львівського університету, 1971, 307 ст.

В сімох розділах автор подає історію мистецтва української друкованої книги, тобто історію раннього українського друкарства. Майже всі українські стародруки мали мистецьке оформлення і автор книжки саме й досліджує цей аспект нашого друкарства.

Монографія починається розглядом найдавніших пам'яток українського друкарства, другої половини 16-го століття, тобто з видання Апостола та Букваря І. Федоровича у Львові 1574 р. В 16-18 ст. в Україні було п'ять друкарень: Львівського Братства у Львові, Києво-Печерської Лаври у Києві, та в Чернігові, Почаєві й Уневі. На ці друкарні припадає понад 90 відсотків усіх тогочасних українських кириличних видань. Автор згадує також і попередника Федоровича — першого друкаря церковно-слов'янських друків, Святополка Фіоля, який у Кракові 1491 р. видрукував кирилицею п'ять слов'янських книг: *Осмогласник* чи *Октоїх*, *Часословець* чи *Горологий*, *Триодь пісню*, *Триодь цвітну* та *Псалтир*. Автор не згадує цих друків, хоч згадує ієромонаха Макарія — друкаря слов'янських книг у Венеції, Георгія Скорину, що в Празі видав кілька книжок, включно з Біблією, а також Симона Будного, Василя Тяпинського, Петра Мстиславця та Івана Федоровича. Останньому присвячує автор цілий другий розділ з описом двох його друків, виданих у Львові, та п'ять — в Острозі. Також поміщує він репродукції цих друків, в тім одну кольорову (*Апостола* з 1574), аналізує крій письма (шрифту) та орнаментально-ілюстраційний матеріал, як заставки,

ініціали, кінцівки. Особливу увагу присвячує автор фігурній гравюрі, як Фронтоспис *Апостола* з 1574 р., *Апостола Луки*, друкарський знак І. Федоровича з того ж *Апостола*, герб Острозьких з *Читанки* друкованої в 1578 р., подібно, як у львівському *Апостолі* надрукований герб Ходкевича.

Третій розділ обговорює історію книгодрукування в Україні під кінець 16-го та початку 17-го століть. Це доба продовжування традицій книгодрукування Івана Федоровича друкарнями в Острозі, Львові та двома балабанівськими друкарнями в Стрятині та Крилосі. Тут треба згадати *Часослови* з 1662 та 1612 рр. видруковані в Острозі, дерманський *Октоїх* з 1604 р., львівський *Часослов* з 1609 р., *Псалтир* з 1615 р., *Євангелії* з 1636 та 1644 років, стрятинський *Службник* з 1604 р. та *Требник* з 1606 р., як і крилоське *Євангеліє* з 1606 р., з репродукціями сторінок тих друків.

Мистецтву книги в Україні в першій половині 18-го століття присвячений четвертий розділ праці, що подає історію видань друкарні Києво-Печерської лаври. Там вийшли: *Псалтир* та *Триодь пісна* (1608 р.), *Мінея обща* (1608 р.) та *Часослов* (1616-1617 р.). Варто зазначити, що в Лаврській друкарні вийшло ок. 80 видань у першій половині 17 ст. (1616-1654); в тому числі 12 видань латинською та польською мовами. З них збереглося лише 58 друків. Засновником тієї друкарні був архимандрит Єлисей Плетенецький, якому присвячено панегірик „*Візерунок цюот*” (1619). Там вийшов *Великий Требник* митрополита Петра Могили в 1644 р., *Лексикон* Памва Беринди в 1627 р. та ряд церковнослов'янських книг, також певна кількість світської літератури, як „*Вірш на погреб [гетьмана] Сагайдачного* (Київ, 1622 р.).

Тут теж вичислено львівські видання того часу, як *Октоїх* (1630 р.), *Євангеліє* з 1636 та 1644 рр., *Службник* з 1637 р., *Апостол* з 1639 та 1642 рр., *Часослов* з 1642 р. та ін., ілюстровані репродукціями та описом мандрівних друкарень.

Дальші розділи, п'ятий та шостий, обговорюють книгодрукування України другої половини 17-го та початку 18-го ст., а саме, видання київські та чернігівські, як також видання Братської друкарні у Львові та унівської (*Євангеліє учительне*, 1696 р.). Також обговорює видавничу діяльність 18-го сторіччя, головно Лаврської друкарні, Чернігівської та Львівської. Остання за час від 1740—1800 рр. видала ок. 70 друків церковного і світського змісту. В 1745 р. вийшла „*Філософія Аристотилева*”, в 1754 та 1790 рр. *Букварі*, а в 1759 р. *Службник*. Помічається тісні культурні зв'язки західноукраїнських друкарів з Києвом. Львівське Братство скасовано в 1788 р., а друкарня перейшла на власність Ставропігійського інституту й почала видавати богослужбні книжки. Після 30-тирічної перерви, відновлено в 1732 р. друкарню в Уневі, де в 1732—1770 рр. надрукували 18 видань. Серед західноукраїнських друкарень у 18 ст. на перше місце вибивається друкарня Почаївської лаври, що в 1732 р. одержала королівський привілей. Там друкувався в 1734—1735 рр. *Службник*, а від 1743 р. видання латинською та польською мовами. За 1731—1800 рр. там вийшло 355 видань, в тому 217 кириличних друків, церковного і світського змісту.

Останній розділ присвячений оформленню книг видаваних на Україні в 16-18 ст. польською та латинською мовами. Монографія закінчується висновками, бібліографією (з працями І. Свенціцького, В. Січинського), покажчиком імен

майстрів книг, покажчиком стародруків, поясненням скорочень та змістом.

Роман Верес

Бібліотечні довідники

Бібліотечні фонди і каталоги. Опрацювали: О. С. Сокальський, Є. П. Тамм, В. М. Туров. „Вища школа”, Київ, 1971, 362 ст., ілюс.

Ця книжка — не лиш підручник для бібліотекарів. Основна тематика книжки — каталогування і класифікація, але до того доданий короткий історичний огляд, частина про типи матеріалів, які можна знайти в бібліотеках, про книгу та її оформлення, селекцію книжок, джерело набування книжок, переведження івентур тощо. В кінці книжки маємо українсько-російський словник бібліотечних термінів.

Автори описують каталогову картку в різних її видах: друковані, писані на машині (розмножувані механічним способом) та писані ручно. Слідують засади описового каталогування. Далі автори обговорюють дві системи каталогування: бібліотечно-бібліографічну, вживану в більших бібліотеках, побудовану на тих самих засадах, що класифікація Конгресової бібліотеки, та класифікацію для масових бібліотек. Остання, це властиво десяткова класифікація Дюї, принята для потреб „радянської” бібліотеки. Про бібліотечно-бібліографічну класифікацію згадується лише мимоходом, головна увага звернена на класифікацію для масових бібліотек.

Дальше йде характеристика деяких „радянських” бібліотечних каталогів. Тут вчислено деякі каталоги: алфавітний, систематичний та предметний¹⁾. Засади порядкування карток у каталозі подібні до тих, що й на Заході, з деякими лише відміннями, а саме, в „радян-

ським” каталозі є два або й більше алфавітів. „Інструкція Міністерства культури СРСР про каталоги та картотеки масових бібліотек передбачає створення окремих алфавітних каталогів для кожної мови” (ст. 77), Фактично окремі абеткові каталоги мають бібліотеки лише „на літературу народів СРСР та за рубіжних країн, алфавіти яких відмінні від російського та українського”. В предметному та систематичному каталогах є спеціальний спосіб порядкування карток. Наперед ідуть твори Маркса-Енгельса-Леніна, потім усі публікації партійних та державних установ, а щолеш після того всі інші картки. На відміну від системи, уживаної в західному світі, де кожна книжка дістає тільки одне класифікаційне число (а коли в ній заторкнено більше проблем, тоді це відзеркалюється предметними картками²⁾) то в советських бібліотеках книжка дістає одне класифікаційне число, яке вживається для вміщення книжки на полиці, але вона також може дістати декілька додаткових чисел, які вживається на картках у систематичному каталозі.

В предметному каталозі предмет можна писати на кожній предметній картці, або давати предмет на роздільнику, а за ним всі потрібні картки, що мають той же предмет. Не має в книжці згадки про списки уживаних предметних назв³⁾, правдоподібно, кожна бібліотека має право мати свої власні предметні назви. Зате є згадка про „радянський” відповідник таблиць Каттера, а саме, двоциферні таблиці Хавкіної. Треба ще згадати, що публічний каталог має відзеркалювати повний стан книжок у бібліотеці за винятком „антинаукових книжок”, до яких зачисляють книжки релігійні, теософічні, расистські та ін.

Підручник обговорює також організацію обов’язкових для всіх

бібліотек — картотек газетних та журнальних статей.

Обговорюється також централізоване каталогування, яке має дві форми. Перше, це видання друкованих карток. Їх є два роди: картки без анотації та картки з анотаціями, які ми дуже часто знаходимо в советських книжках, Друга форма, це обов'язкове друкування в усіх книжках на звороті заголовкової сторінки класифікаційного числа з числом Хавкіної та короткої анотації, але тут же підкреслюють, що тих карток не можна уживати безкритично, а треба їх пристосовувати до умовин бібліотеки.

При комплектуванні бібліотеки підкреслюється, що треба брати під увагу такі критерії: комуністичне виховання читача, економічні потреби району та роди й завдання бібліотек. Якщо йде про стару літературу, то треба відкидати все "чуже і вороже масам радянських читачів".

При селекції та набуванні книжок вживається загально прийняті в світі методи, за винятком того, що існують бібліотечні колектори (спеціальні книгарні), які збирають замовлення та постачають книжки для бібліотек.

До книжки доданий українсько-російський словник бібліотечних термінів. Дякі терміни ті самі, що вживані в бібліотечній термінології, інші, питомі українські — гідні уваги, але більшість — переклади з російської мови. Книжка попри те, що є шкільним підручником, дає чимало практичних вказівок для бібліотекаря, зокрема такого, що не має формальної бібліотечної освіти.

Примітки: 1) Систематичний каталог (Shelf list); предметний каталог (Subject catalog). 2) Предметна картка (Subject card). 3) Предметні назви (Subject headings list).

М. Кравчук

БІБЛІОГРАФІЧНА ХРОНІКА

Поляки про Лева Биковського

У Варшаві в Державному видавничому інституті вийшла велика колективна праця в 1970 р. п. з. „Валька о добра культури”, що містить багато статей та споминів про варшавські бібліотеки, архіви й музеї в 1939-1945 рр. Ця двотомова публікація, за ред. С. Лоренца, характеризує часи німецької окупації та намагання працівників польських культурних інституцій рятувати книжкові та мистецькі колекції перед воєнним знищенням. Багато місця в цій праці присвячено інж. Л. Биковському, який жертвенно працював над тим, щоб зберегти фонди Варшавської публічної бібліотеки перед німецьким знищенням.

В польському журналі „Студія о ксьонжце”, що виходить у Вроцлаві, в 1-му томі за 1970 р. появилася довша стаття Криштофа Пігоня п. з. „Ксеніознавство українське в двудзестулецю мендзивоєнним”, де багато місця присвячено праці „Українського Наукового Інституту Книгознавства” в Києві, Науковому Т-ву ім. Шевченка у Львові, журн. „Українська книга” за ред. Є. Ю. Пеленського тощо. Автор підкреслює теж ролі Л. Биковського як редактора бібліографічних періодиків, організатора бібліотечних курсів при Міській бібліотеці у Варшаві, а головню як бібліолога та теоретика бібліопедагогіки.

Українська преса в російських довідниках

В 1970 р. в Москві вийшла книжка: „Газетный мир. Краткая справочная книга. Изд-во полит. лит-ры, 277 ст.” Це своєрідний довідник газет усього світу з особливим на-

голосом на комуністичні. З цього довідника видно, що в 1970 р. в РСФСР виходило всіх 4572 газет з пересічним одноразовим накладом 90931 примірників. В Україні виходило 1055 титулів з тим, що пересічний тираж одної газети виносив лише 19,238 примірників.

В Москві у Вид-ві „Книга” вийшов у 1971 р. перший том довідника „Газеты СССР, 1917-1960”. В цьому томі вміщено газети, що виходили в Москві, Ленінграді та в столицях союзних республік. Під гаслом „Київ” подано за абеткою бібліографію газет, що виходили в тому часі різними мовами. Тут можна знайти теж деякі неболь-

шевицькі газети, що виходили в часі української державности (1917-1920 рр.).

Нові періодичні видання

В Хорватії вийшов український журнал „Нова думка”. Редактор Владо Костельник.

Дотеперішній „Бюлетень Асоціації Українців Америки”, що виходив від 1969 року Трентоні, Н. Дж., починаючи з ч. 3 за травень-червень 1972, перейшов на фотодрук, змінив формат на менший та назву на „Наш голос”. Виходить щомісячно. Головн. ред. д-р Євген Перейма.

БІБЛІОГРАФІЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗА 1945 — 1970 РОКИ

ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДІТЕЙ

Євген Яворівський. Казка дітям невеличка про курчатко й про шуліку. Нове змінене видання. В-во ОПДЛ, Н.Й., 1958, 18 ст.

Ялинка; різдвяна збірка. Вид. „ОПДЛ”, Вінніпег, 1951, 32 ст.

Лев Яцкевич. Мак і волошка; казка. Вид. „Святозар”, Філядельфія, 1966.

Лев Яцкевич. Князь роси; казка. Вид. „Святозар”, Філядельфія, 1966.

ШКІЛЬНІ ЧИТАНКИ

Леонід Білецький, упор. Рідне слово; читанка для четвертого року та позашкільного

навчання. Вид. Ради української школи і СВ Тризуб, Вінніпег, 1956, 189 ст.

[Петро Волиняк, упор.] Українська читанка для V класи народних шкіл. Вид-во „Нові дні”, Зальцбург, 1946, 162 ст.

Петро Волиняк, упор. Дніпро; читанка для 5-ої класи та позашкільного читання. Вид-во „Нові дні”, Торонто, 1953, 112 ст.

Петро Волиняк, упор. Барвінок; читанка для 2-ої класи та позашкільного читання. Вид-во „Нові дні”, Торонто, 1953, 96 ст., і 1953, 112 ст.; друге поширене видання — 1954 і 1959, 108 ст.

Петро Волиняк, упор. Лани; читанка для дітей 4-ої класи та позашкільного читання. Вид-во „Нові дні”, Торонто, 1952, 96 ст. Друге поправлене й поширене видання 1957, 114 ст, 1962, 112 ст.

Петро Волиняк, упор. Дніпро; літературна читанка та історія української літератури. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1958, 112 ст.; видання 2-ге — 1964, 128 ст.

Петро Волиняк, упор. Київ; читанка для дітей третьої класи та позашкільного читання. Вид-во „Нові дні”, Торонто, 1954 — 111 ст., 1962 — 112 ст. 4-те видання—1966, 111 ст.

Петро Волиняк, упор. Запоріжжя; читанка для п'ятої класи та позашкільного читання. Вид. „Нові дні”, Торонто, 1968, 104 ст.

Марія Дейко, упор. Волошки; читанка для 2-го року навчання. Вид. Спілки укр. учит. і виховників у В. Британії, Лондон, 1965, 135 ст.

Марія Дейко, упор. Рідний край; читанка для третього року навчання з граматичними вправами та українсько-англійським словником. Вид-во СУБ, Лондон, 1966, 164 ст.

Марія Дейко. Рідний край. Читанка для третього року навчання. Друге видання. В-во „Рідна мова”, Австралія, 1968, 160 ст.

Марія Дейко, упор. Рідне слово; Перша читанка після „Букваря” з мовними вправами та українсько-англійським словником. Вид. „Рідна мова”, Австралія, 1969, 116 ст.

Марія Дейко, упор. Про що тирса шелестіла; читанка-підручник для п'ятого або шостого року навчання. В-во „Рідна мова”, Австралія, 1969, 248 ст.

Іларіон, митрополит. Бог і світ; читанка для молоді Недільних і Українських Шкіл і Родин. Частина перша: Господь — мій Бог. Вид. „Віра і культура”, Вінніпег, 1964, 69 ст.

Кость Кисілевський. Слово рідне; читанка з українознавства. Вид. „Учительської громади”, Н.Й., 1952, 167 ст.

Кость Кисілевський, упор. Українська читанка для V р. навчання української мови. В-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1958, 178 ст.

Кость Кисілевський, упор. Українська читанка для VI року навчання української мови. Вид-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1958, 208 ст.

Кость Кисілевський, упор. Хрестоматія з укр. літератури для шкіл і курсів українознавства. Друге доповнене видання. Вид. Шк. Ради, Н.Й., 1962, 268 ст.

Олександра Копач, упор. Хрестоматія з нової української літератури. [Без вид.] Торонто, 1970, 226 ст.

„Молодий цвіт”; збірник для дітей. Зладив М. Бойко. На фонд будови катедри [Пресв. Тройці в Вінніпегу.] Вид. УГ-ПЦ в Канаді, Вінніпег, 1952, 32 ст.

Марія Овчаренко, упор. Золоті ворота; читанка для української молоді. Вид. ООВВ, Торонто, 1955, 263 ст.

Марія Овчаренко, упор. Золоті ворота; читанка для VII—VIII року навчання української мови. Вид-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1959, 256 ст. Третє вид-ня — 1962.

Е. Ю. Пеленський, упор. Українська читанка для III кл. народних шкіл. Вид-во „Заграва”, Гайденав, 1946, 174 ст.

Е. Ю. Пеленський, упор. Українська читанка для II класи народної школи. Вид-во „Заграва”, Гайденав, 1947.

Е. Ю. Пеленський, упор. Українська читанка для III року навчання української мови. Вид. Шк. Ради УККА, Н.Й., 1962, 124 ст.

Е. Ю. Пеленський, упор. Українська читанка для IV року навчання української мови. Вид. Шк. Ради, Н.Й., 1962, 150 ст.

Володимир Радзикович, К. Кисілевський, упор. Читанка з українознавства для п'ятої і шостої клас. Вид. Шкільна рада УККА, Н.Й., 1955, 230 ст.

Богдан Романенчук, упор. Українська читанка для III року навчання української мови. Вид. Шк Ради УККА, Н.Й., 1955 і 1956, 135 ст.

Богдан Романенчук, упор. Українська читанка для IV року навчання української мови. Вид-во Шкільна рада, Н.Й., 1956, 151 ст.

Богдан Романенчук, упор. Українська читанка для II року навчання української мови. Вид-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1956, 120 ст. Друге поправлене й поширене видання — 1960, 179 ст.

Богдан Романенчук, упор. Українська читанка для III року навчання української мови. Вид-во „Київ”, Філядельфія, 1962, 135 ст.

Богдан Романенчук, упор. Українська читанка для IV року навчання української мови. Вид-во „Київ”, Філядельфія, 1963, 151 ст.

Третя читанка. В-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1966, 142 ст.

Четверта читанка. Вид-во Шкільна рада УККА, Н.Й., 1966, 151 ст.

ЛІТЕРАТУРНІ АЛЬМАНАХИ, АНТОЛОГІЇ, ЗБІРНИКИ

Альманах „Гомону України” на 1971. У сторіччя від дня народження Лесі Українки, Василя Стефаника та в 30-річчя відновлення української державности в 1941 р. Видавництво „Гомін України”, Торонто, [1970], 181 ст.

„Волосожар”, літературно-омистецький популярний альманах (книга I). Вид. ОУП „Волосожар”, Н.Й., 1957, 88 ст.

[Т. С. Еліот]. *„Вибраний Еліот”*; поезія, драма, есей. Упор. Ігор Костецький. Вид. „На горі”, Мюнхен, 1955, 88 ст.

Іван Кошелівець, упор. Панорама найновішої літератури в УРСР. Поезія, проза, критика; антологія. Вступна стаття і біографічні довідки упорядника. Вид. „Пролог”, Н. Йорк, 1963, 367 ст.

„Легкосиня даль”, ваплітрянський збірник. Упорядкування редакція і примітки Юрія Луцького. Вид. „Пролог”, Н. Йорк, 1963, 149 ст.

„Літературна Бойківщина”; антологія. Упорядкував В. Луців. Вид. Комітету Бойківщини, Філадельфія, 1969, 388 ст.

„Львів”; літературно-мистецький збірник. В 700-ті роковини заснування княжого міста. Упор. і редактор Богдан Романенчук. Вид-во „Київ”, Філадельфія, 1954, 175 ст.

[Гарсія Льорка]. „Вибраний Гарсія Льорка”; поезія, проза, драма. Переклади М. Калитовської, Ж. Васильківської, М. Іванова, Ю. Косача, Б. Бойчука, Ю. Тарнавського, І. Костецького. Ред. Ігор Костецький. В-во „На горі”, Новий Ульм, 1958, 131 ст.

„Мітла”; календар-альманах гумору й сатири на 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969 рр. Вид. Ю. Середяка, Бу. Айрес, 1951—1968, по 128 ст.

„МУР”, альманах ч. 1. Об’єднання українських письменників „Мистецький український рух”. В-во „Протетей” [Мюнхен-Карльсфельд], 1946, 186 ст.

„Новий обрій”; літературно-мистецький альманах [ч. 1.]. Редактор і упорядник Дмитро Чуб. Вид-во „Ластівка”, Мелбурн (Австралія), 1954, 128 ст.

„Нові обрії”; альманах ч. 2. Література, мистецтво, культурне життя. Десять років нашого життя в Австралії (1949—1959). Редакція й упорядкування Дмитра Чуба. Вид-во „Ластівка”, Мелбурн (Австралія), 1960, 239 ст.

„Північне сяйво”; літературно-мистецький альманах. Ре-

дактор і упор. Яр Славутич. Вид-во „Славута”, Едмонтон, I — 1964, 143 ст.; II — 1965, 191 ст.; III — 1967, 184 ст.; IV — 1969, 164 ст.

„Поклін Шевченкові”; матеріали для святкування сотних роковин смерті Тараса Шевченка (деклямації, інсценізації, реферати). Видання друге. Вид. „Учительська громада”, Філадельфія, 1961, 128 ст.

„Різдвяна зірка”; збірка різдвяних віршів і оповідань. Упорядкували Іван Барчук, Михайло Подворняк. Видавництво „Дорога правди”, Саскатун, 1956, 173 ст.

„Розстріляне відродження”; антологія підсоветської поезії, прози, драми, есеїв. Упорядник і редактор Юрій Лавріненко, його ж і статті та примітки. В-во „Інститут літерацкі” в Парижі, Б-ка „Культури” т. 37, Париж, 1959, 978 ст.

„Слово”; збірник 1. Література, мистецтво, критика, мемуари, документи. Редактор і упорядник Григорій Костюк. Вид-во Організації українських письменників в екзилі „Слово”. Н.Й., 1962, 495 ст., збірник 2. — 1964, 397 ст., збірник 3 — 1968, 533 ст.

Маркіян Шашкевич та ін. Русалка Дністрова; літ. альманах. Друге видання. Філадельфія, 1961, 138 ст.

Шевченківський Календар-Альманах „Українського Голосу” для відмічення сотих роковин смерті Тараса Шевченка, 1861—1961. Вид. „Тризуб”, [Вінніпег, 1960], 176 ст.

ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

— історія, теорія й критика літератури; літературні дослідження, есеї, огляди, нариси, біографії, портрети, біо-бібліографічні праці, збірники й ін.

„Альманах „Гомону України” на 1961 рік. У сторіччя смерти Кобзаря України Т. Шевченка 1861—1961; статті. Вид. „Гомін України”, Торонто, 1961, 221 ст.

Олесь Бабій. Шекспір; життя і творчість. Вид. „Укр. життя”, Чикаго, 1965, 96 ст.

Василь Барка. Правда Кобзаря; есеї про Тараса Шевченка. Вид. „Пролог”, Н.Й., 1961, 288 ст.

Василь Барка. Хліборобський Орфей або клярнетизм; есей. В-во „Сучасність”, Мюнхен, 1961, 87 ст.

Володимир Безушко. Богдан Лепкий; літературно-критична розвідка. Вид. „Америка”, Філадельфія, 1952, 16 ст.

Володимир Безушко. Микола Гоголь; літературна студія. Вид. „Культура й освіта”, Вінніпег, 1956, 104 ст.

Роман Бжеський. Політичні ідеї творів Миколи Куліша. Вид. „Критична бібліотека”, Детройт, 1955, 95 ст.

Лев Биковський. Апостол новітнього українства (Юрій Липа). Друге видання. Український морський інститут, Женева, 1946, 8 ст.

Лев Биковський. До проблематики життя і творчості Ю. Липи. Вид. УСІ, 1948.

Костянтин Біда. На вершинах ідеї і форми. Кілька думок про творчість Шекспіра. Вид-

во „Вільне слово”, Торонто, 1958, 31 ст.

Костянтин Біда (ред.) Перший „Кобзар” Тараса Шевченка 1840 р. Слов’янські студії. Вид. Оттавського унів-у, Оттава, 1961, 114 ст.

Костянтин Біда. Релігійні мотиви в наукових творах Івана Франка. Відбитка з ж. „Фенікс” (7/1956), Мюнхен 1956, 8 ст.

Леонід Білецький. Історія української літератури. Т. І. — Народня поезія. Вид. Укр. церковного в-ва, Авгсбург, 1947, 328 ст.

Леонід Білецький. Віруючий Шевченко; [дослідження]. Вид. УВАН, Вінніпег, 1949, 30 ст.

Леонід Білецький. Дмитро Дорошенко; біографічний нарис. Вид. УВАН у Канаді, Вінніпег, 1949, 40 ст.

Леонід Білецький. Омелян Огоновський; біогр. нарис. Вид. УВАН, сер. „Українські учені”. Вінніпег, 1950, 68 ст.

Леонід Білецький. Тарас Шевченко в Яготині; [дослідження]. Вид. прихильників УВАН, Авгсбург, 1949, 47 ст.

Леонід Білецький. Три сильветки: М. Вовчок, О. Кобилянська, Л. Українка; порівняльна студія. Вид. УВАН, Вінніпег, 1951, 128 ст.

Юрій Бойко. Творчість Тараса Шевченка на тлі західноєвропейської літератури; порівняльна студія. Вид. УВУ, Мюнхен, 1956, 79 ст.

Юрій Бойко. Шевченко і Москва. Вид. автора, Мюнхен, 1952, 64 ст.

„Большевики про Івана Багряного”. [Без вид-ва], Н.Й., 1959, 16 ст.

Микола Вайда. Великий пробудитель Закарпаття. В пам'ять 150-літнього ювілею народження о. Александра Духновича. Вид. „Карпатський голос”, Філадельфія [195], 48 ст. [Українською мовою 30 ст., англійською мовою 18 ст.]

Любомир Винар. Остап Грицай; життя і творчість. Вид. УАГ „Зарєво”, Клівленд, 1960, 92 ст.

Михайло Возняк. Початки української комедії (1619-1819), друге видання. Вид. „Говерля”, Н.Й., 1955, 251 ст.

Ольга Войценко. Матеріяли до франкіяни в Канаді (1910—1956). Вид. УВАН, Вінніпег, 1957, 64 ст.

Ольга Войценко. Напрявні української літератури в Канаді (З перспективи минулого й сучасного). Відбитка з журналу „Жіночий світ” (2/1963), Вінніпег, 1963, 7 ст.

Володимир [Шаян]. Етичні, соціологічні і педагогічні погляди Сквороди. В-во „Орден”; на правах рукопису. Лондон, 1959.

Володимир [Шаян]. Основна сила творчости Шевченка; В-во „Орден”, [Лондон], 1946, 108 ст.

М. Гальчук. Літературне життя на підсоветській Україні; літ. огляд. I — Проза 1920-30 рр. Вид. СУМ, Мюнхен, 1952, 31 ст.

О. Ган. Трагедія Миколи Хвильового; біографічний нарис. В-во „Прометей”, Новий Ульм, 1948, 77 ст.

Микола Глобенко. З літературознавчої спадщини. Передмова Ю. Бойка. „Націоналістичне вид-во” в Європі, Париж, 1961, 246 ст.

Микола Глобенко. Тетатургіма Атанасія Кальнофойського в її зв'язках із старокіївською літературою; [літ. дослідження]. Мюнхен, 1956, 36 ст.

Микола Гнатишак. Історія української літератури. Друге доповнене видання з передмовою В. Луцева. Вид. „Рідної школи”, Стемфорд, 1964, 134 ст.

Олекса Горбач. Українсько-польські взаємини в літературі. Вид. „Укр. самостійник”, Мюнхен, 1959, 16 ст.

Анна Галя Горбач. Ольга Кобилянська й мистецька культура; літ.-критичний нарис. Відб. з Наукових записок УТГІ т. XIV, Мюнхен, 1967.

Святослав Гординський. Слово о полку Ігореві й українська народна поезія. Вибрані проблеми. Праці Інституту слов'янознавства. Вид. УВАН, Вінніпег, 1963, 94 ст.

Богдан Гошовський. Українська дитяча література. Спроба огляду й проблематики. Вид. ОПДЛ, Торонто, 1966, 116 ст.

Ярослав Гриневич. Віруючий Франко; [дослідження]. У сторіччя народин Великого Сина України. Вид. ООЧСУ, Н.Й., 1956, 32 ст.

Ярослав Гриневич. Катря Гриневичева; біографічний на-

рис. Вид-во „Гомін України”, Торонто, 1968, 96 ст.

Михайло Грушевський. Історія української літератури” Т. I. [Фотопередрук київсько-львівського видання з 1923 р.] В-во „Книгоспілка”, Н. Й., 1959, 360 ст.

Михайло Грушевський. Історія української літератури” Т. II і III. [Фотопередрук з київсько-львівського видання з 1923 р.] В-во „Книгоспілка”, Н.Й., 1959, т. II — 231 ст., т. III — 295 ст.

Михайло Грушевський. Історія української літератури. Т. IV. — *Устна творчість пізніх княжих і переходових віків XIII—XVII*. [Фотопередрук київсько-львівського видання з 1925 р.] В-во „Книгоспілка”, Н.Й., 1960, 689 ст.

Михайло Грушевський. Історія української літератури. Т. V — *Культурні і літературні течії на Україні в XV—XVI вв. і перше відродження (1580-1610 рр.* [Фотопередрук київсько-львівського видання з 1923 р.] В-во „Книгоспілка”, Н.Й., 1960, 515 ст.

Юрій Герич. Огляд богословсько-літературної діяльності Йосафата Кунцевича. Вид-во „Добра книжка”, Торонто, 1960, 28 ст.

К. Данилевський. Петлюра в серцях і піснях свого народу. [Без вид-ва], Пітсбург, 1951, 24 ст.

Володимир Державин. Три роки літературного життя на еміграції (1945—1947); літ. огляд. В-во „Академія”, Мюнхен, 1948, 29 ст.

Віктор Доманицький. Тарас Шевченко; синтетично-націологічні студії його життя й творчости. Вид. автора, Чикаго, 1961, 116 ст.

Дмитро Донцов. Дві літератури нашої доби; літературно-публіцистична аналіза. Вид-во „Гомін України”, Торонто, 1958, 295 ст.

Дмитро Донцов. Заповіт Шевченка; доповідь. Вид. Осередку СУМ, Торонто, 1950, 16 ст.

Дмитро Донцов. Поетка вогняних меж Олена Теліга; есей. Вид. О. Тяжкого, Торонто, 1953, 95 ст.

Дмитро Донцов. Незримі скрижалі Кобзаря (Містика лицарства запорозького); [інтерпретації] Вид. „Гомін України”, Торонто, 1961, 230 ст.

Володимир Дорошенко. Великий каменяр. життя і заслуги Івана Франка. З нагоди 100-ліття народження і 40-ліття смерті. Вид. КУК, Вінніпег, 1956, 128 ст.

Володимир Дорошенко. Горе і радість у Шевченковому житті; біографічний нарис. Відбитка з кал. „Провидіння” на 1962 р. Вид. „Америка”, Філядельфія, 1962, 47 ст.

Володимир Дорошенко. Маніфест „Руської трійці”. Думки і кличі „Русалки Дністрової”. Вид. „Америка”, Філядельфія, 1959, 20 ст.

Оксана Дучимінська. Василь Доманицький; монографія. Редакція М. Мандрики. Вид. У-ВАН, Вінніпег, 1963-4, 83 ст.

О[лег] Жданович. На зов Києва (Олена Теліга). Вид. „Організації українок Канади”, Вінніпег, 1947, 83 ст.

Володимир Жила. Ідейні основи Шевченкового „Гамалії”; [дослідження]. Вид. УВАН, Вінніпег, 1958, 24 ст. [двома мовами].

Роман Задеснянський. Апостол української національної революції; критичні нариси, т. 2. Вид. „Українська критична думка” [літогр., без місця й року], 124 ст.

Роман Задеснянський. Леся Українка; [літ. крит. нарис]. Вид. „Українська критична думка”. [літогр., без місця], 1945, 110 ст.

Роман Задніпрянський. Чи Шевченко був малоросом? Крит. нарис. Вид. „Українська критична думка”, Німеччина, 1946, 116 ст. [літогр.].

Р[оман] Задніпрянський. [Бжеський]. Українофільський та український Кобзар. В-во „Літературна критика”, Німеччина, 1947, 134 ст. [літогр.].

Роман Задеснянський. Що нам дав Хвильовий; критичний нарис. Вид. „Критична думка”, [Детройт, літогр.], 1955, 109 ст.

Р[оман] Задеснянський. Критичні нариси, том IV. — Творчість Лесі Українки. Вид-во „Укр. критична думка”, [Детройт, 1958], 142 ст.

Роман Задеснянський. Критичні нариси, т. 3, Національно-політичні погляди М. Драгоманова, їх вплив та значення. Трете перевірене і доповнене видання. Вид. „Укр. критична думка”, Детройт, 1960, IV+132 ст.

Роман Задеснянський. Що нам дав Хвильовий?; Критичні нариси, т. 5, видання друге, перевірене і доповнене. Вид.

„Укр. критична думка”, [Детройт], 1961, випуск I — 114 ст., вип. II — ст. 115-171.

Р[оман] Задеснянський. Творчість Лесі Українки; критичні нариси; 2-ге видання. Вид-во „Укр. крит. думка”. [Детройт, 1967], 178 ст.

Р[оман] Задеснянський. Апостол української національної революції; дослідження. Вид. четверте. „Українська критична думка” [Детройт], 1969, 374 ст.

Павло Зайцев. Життя Тараса Шевченка. Вид. НТШ, Н.Й., 1955, 399 ст.

„Збірник „Української літературної газети” 1956. Ред. І. Кошелівець і Ю. Лавріненко. Вид. „Українського т-ва закорд. студій”, Мюнхен, 1957, 335 ст.

Микола Зеров. Нове українське письменство; історичний нарис Випуск перший. Вид. „Інституту літератури”, Мюнхен, 1960, 306 ст.

Осип Зінкевич. З генерації новаторів. Світличний і Дзюба. У джерел модерної української критики. Вид. „Смолооскіп”. Балтимор, 1967, 242 ст.

Василь Іванис. Родовід Л. М. Мосендза і його останні листи. Вид. „Укр. вісті”, Новий Ульм, 1961, 32 ст.

О[лекс]а Ізарський. Рільке на Україні. Вид-во „Київ”, Філядельфія, 1952, 56 ст.

Іларіон, митрополит. Релігійність Тараса Шевченка. Ювілейне видання з приводу 150-ліття з дня народження Тараса Шевченка (1814—1964). Вид. „Волинь”, Вінніпег, 1964, 128 ст.

Іларіон, митрополит. Святий Димитрій Туптало, його життя і праця; історична монографія. [Вид. „Віра і культура“], Вінніпег, 1960, 224 ст.

Іларіон, митрополит. Слово про Ігорів похід; пам'ятка української літератури XI віку. В-во „Наша культура“, Вінніпег, 1949, 200 ст.

Ігор Качуровський. Новела як жанр; науково-популярна розвідка. Вид. „Перемога“, Бу. Айрес, 1958, 29 ст.

Ігор Качуровський. Строфіка. Вид. Інституту літератури ім. М. Ореста, Мюнхен, 1967, 355 ст.

А. Кирнич. За Шевченкову правду! Вид. СУБ, Лондон, 1955, 15 ст.

Ірина Книш. Іван Франко та рівноправність жінки. У 100-річчя з дня народин. Вид. авторки. Вінніпег, 1956, 154 ст.

Ірина Книш. Смолоскип у темряві. Наталія Кобринська й український жіночий рух. Передмова О. Кисілевської. Вид. авторки, Вінніпег, 1957, 302 ст.

Ірина Книш. Три ровесниці, 1860—1960. До сторіччя з дня народження Уляни Кравченко, Марії Башкірцев, Марії Заньковецької. [Без вид-ва, місця й року], 320 ст.

Антін Княжинський. Творчий шлях Лесі Українки. Друге переглянене видання. [Відбитка з ж. „Київ“ за 1958 р.] Вид. Союзу Українок Америки, Філадельфія, 1961, 55 ст.

Юрій Княжинський. Нарис історії римської літератури. [Без вид-ва], Мюнхен, 1961, 271 ст.

Наталія Когуська. Релігійні мотиви в творчості Лесі Українки; реферат на роковини поетки. Вид. СУК. Вінніпег, 1958, 16 ст.

Олександра Копач. Наталена Королева; літературно-критична стаття. Вид. УВАН, Вінніпег, 1962, 36 ст.

Сидір Корбут. Тарас Шевченко. Вид-во П. Ардана, Париж, 1945, 46 ст.

Ольга Косач-Кривинюк. Леся Українка: хронологія життя і творчости. Ред. Петро Одарченко. Вид. УВАН, Н.Й., 1970, 923 ст.

Іван Кошелівець. Нариси з теорії літератури. Вип. перший. Вірш. Вид. автора. Мюнхен, 1954, 129 ст.

Іван Кошелівець. Сучасна література в УССР. Вид-во „Пролог“, Н.Й., 1964, 378 ст.

Іван Кошелівець. З великої хмари... або „Інтернаціональні взаємозв'язки української літератури. Вид-во „Сучасність“ [відбитка з журналу „Сучасність“ ч. 2. 1970], Мюнхен, 1970, ст. 18-30.

Богдан Кравців. Леонід Мосендз і його „Останній пророк“. Вид. Комітету для видання творів Леоніда Мосендза, Н.Й., 1960, 32 ст.

Богдан Кравців. На багрянотому коні революції. До реабілітаційного процесу в ССРСР; Вид-во „Пролог“, 1960, 63 ст.

Богдан Кравців. Удар в основи. Ліквідація наукових дослідів над давньою українською літературою в УРСР. Відбитка з ж. „Сучасність“ (5/1961), Мюнхен, 1961, 17 ст.

(Далі буде)

НОВІ КНИЖКИ 1970, 1971, 1972

Просимо видавців та авторів надсилати свої нові книжки для бібліографії в цьому відділі.

Альманах „Гомону України” на рік 1972. У 30-річчя УПА. Вид-во „Гомін України”, Торонто, [1971], 142 ст. Зладив Іван Вараниця.

Биковський Лев. У службах українській книжці; біо-бібліографія. Український бібліографічний інститут. Видання автора (циклоестильне), Денвер, 1972, 275 ст.

Борис Антоненко-Давидович. За ширмою; роман. Вид. ОУП „Слово”. Післяслово „Про роман За ширмою та його автора” *Дмитра Чуба*. Австралійська філія, Мельборн, 1972, 258 ст.

Юрій Борець. У вирі боротьби; повість нашої доби. Вид-во ЦУ СУМ, Бруксель, 1971, 319 ст.

Юліян Вассіян. Твори. Т. I. Степовий сфінкс; суспільно-філософічні нариси. Вид-во „Свшан-зілля”, Торонто, 1972, 287 ст.

Міра Гармаш. Райдуга в пільмі; друга збірка поезій. [Видання авторки], Філядельфія, 1972, 60 ст.

Олекса Горбач. Говірки й словник діалектної лексики Теревовельщини. Відбитки з „Наукових Записок” УТГІ т. XIX, 1969, ст. 147-82 і т. XX, 1970, ст. 148-94. Мюнхен, 1971, 194 ст.

Ярослав Гриневич. В ім'я правди. Аналіза безпаралельної трагедії Української галицької армії. Вид. Т-ва „Молода громада”, Н.Й., 1972, 47 ст.

[*Лариса Дончук, упор.*], Праця і нагорода Зосима Дончука [ювілейний збірник рецензій і відзивів на твори З. Дончука], Вид-во „Власна хата”, Філядельфія, 1973 [1972], 376 ст.

Збірник наукових праць на пошану *Євгена Вертипороха*, президента Головної Ради НТШ в 70-річчя від дня народження. Редактор збірника Богдан Стебельський. Вид. К. НТШ, Торонто, 1972, 314 ст.

Ірена Книш. Відгуки часу; Вибрані нариси, статті, спогади, матеріяли. Вид. авторки. Вінніпег, 1972, 404 ст.

Василь Лев. Сто років праці для науки й нації. Коротка історія Наукового Товариства ім. Шевченка. Написав... Вид. НТШ в ЗДА, Н.Й., 1972, 55 ст.

„*Лемківський календар*” на 1971 р. Ред. Іван Еліяшевський. Вид. „Орг. оборони Лемківщини”, Торонто, 1971.

Петро Мірчук. Роман Шухевич (Ген. Тарас Чунринка), — командир Армії Безсмертних. Вид. Т-ва кол. вояків УПА в ЗСА, Канаді і Європі. Нью Йорк, 1970, 269 ст.

„*На слідах Григорія Сковороди*”; [збірник]. Видання осередку СУМА ім. Л. Українки в Бофало, Н.Й., 1972, 129 ст.

Микола Погідний - Угорчак. Чарівний діамант; (казки й оповідання). Вид-во „Золотий гомін”, Милвил, (Н. Дж.), 1972, 61 ст.

- Всі ми пережили історичні події в Карпатській Україні!
- Вони заактуалізували українську проблему між дипломатами світу!
- Пізнайте правду про справжнє становище відносно української справи в 1938—1939 рр. Гітлера, Сталіна, Горті, Чемберлена, Муссоліні, Даладіє, короля Кароля II, Бенеша та інших тодішніх „могутніх світу цього”!
- Перестаньте жити здогадами! Пізнайте історичну правду на підставі першоджерельних документів!
- Замовте для себе, своїх приятелів і бібліотек наукову працю.

DIPLOMACY OF DOUBLE MORALITY

EUROPE'S CROSSROADS IN CARPATHO-UKRAINE

1919 — 1939

by **PETER G. STERCHO**, Ph.D.
Professor of Political Economy, Drexel University

Introduction by **Michael S. Pap**, Director, Institute of Soviet
and East European Studies, John Carroll University

Це унікальна й монументальна книга про новітню історію Карпатської України на 520 ст. друку, в твердій обкладинці, 50 ст. бібліографії, детальний індекс і мапи.

Ціна 15.00 дол. з пересилкою.

Замовляйте у видавця:

CARPATHIAN RESEARCH CENTER
975 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10001 U.S.A.